

Türkiye Cümhuriyeti ile Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetleri ittihadı arasında imza edilen ticaret ve seyrisefain muahedenamesile merbutlarının ve ticaret ve tediye anlaşmasının tasdiki hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve İktisad encümenleri mazbataları (1/905)

T. C.
Başvekâlet
Kararlar müdürlüğü
Sayı : 6/3943

10 - XI - 1937

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Türkiye Cümhuriyeti ile Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetleri İttihadı arasında 8 - X - 1937 tarihinde imzalanan ticaret ve seyrisefain muahedenamesi ve merbutatının ve ticaret ve tediye anlaşmasının tasdiki hakkında Hariciye vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 2-XI-1937 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası ile merbutatı esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil
C. Bayar

Esbabı mucibe lâyihası

İktisadî ve malî şeraitin değişmesi üzerine Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetleri İttihadı ile aramızda mevcut ticaret ve seyrisefain muahedenamesile ticaret ve tediye anlaşmalarının da yeni şartlara göre tanzimi icab ettiğinden bunlar fesholunarak yerlerine ilişik anlaşmalar metinleri bilmüzakere ihzar ve imza edilerek ikame olunmuşlardır.

Yeni anlaşmaların eskilerine nazaran en mühim farkı bunlardan ticaret ve seyrisefain muahedenamesinin, eski muahedenin milli muamele esasına istinad etmesine mukabil en ziyade mazharı müsaade millet esasına istinad etmesi ve ticaret ve tediye anlaşmasının iki taraf emtia mubadelâtına daha büyük bir inkişaf verecek tarzda tanzim edilmiş olmasıdır.

Bu anlaşmaların tasdiki için hazırlanan kanun lâyihası sunulmuştur.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye encümeni

Esas No. 1/905

Karar No. 7

30 - XII - 1937

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cumhuriyeti ile Sovyetik Sosyalist Cumhuriyetleri İttihadı arasında imza edilen ticaret ve seyrisefain muahedesiyle merbutlarının ve ticaret ve tediye anlaşmasının tasdikına mütedair olub Başvekâletin 10 ikinci teşrin 1937 tarihli ve 3943 numaralı tezkeresile Yüksek Meclise gönderilerek encümenimize havale buyurulan kanun lâ-yihası, muahedename ve esbabı mucibesi 7 kânunuevvel 1937 salı günü Hariciye Kâtibi Umumî Vekili Nebil Batı ve 17 kânunuevvel 1937 cuma günü bizzat Hariciye vekili Dr. Tefvik Rüştü Aras huzurile madde madde tedkik ve tahlil olundu.

Bu muahedename ile yerine kaim olduğu 22 - VII - 1931 muahedesi (Kanun numarası : 1874) arasındaki yegâne fark, evvelki muahedenin bir sene müddetle aktedilmiş olmasına mukabil yeni muahdede bu müddetin üç seneye çıkarılmış bulunmasıdır.

Evvelki muahdede fesih ihbarından sonra muahede ahkâmının altı ay müddetle cari olacağı mukayyed iken bu müddet yeni muahdede üç aya indirilmiştir.

Binnetice, yeni muahdedeki ahkâmın, iki dost memleketin iktisadî münasebatını şimdiye kadar güzel bir şekilde tanzim eylediği bittecrübe sabit bulunan eski muahede ahkâmından hiç farkı olmadığı tedkikat neticesi anlaşılma ile kanun lâ-yihası encümenimizce aynen kabul edilmiş ve havalesi mucibince İktisad encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek katınıza sunulmuştur.

Hariciye E. Reisi	Bu M. M.	Kâtib
Trabzon	Kastamonu	Kastamonu
H. Saka	Ş. İlden	Ş. İlden
Niğde	Antalya	İstanbul
K. İrdelp	Dr. C. Tunca	S. Cimcoz
İzmir	Kars	Tokad
H. Mentşe	M. Akyüz	N. Poroy

İktisad encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İktisad encümeni

Esas No. 1/905

Karar No. 39

21 - IV - 1938

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cumhuriyeti ile Sovyetik Sosyalist Cumhuriyetleri İttihadı arasında 8 - X - 1937 tarihinde imzalanan ticaret ve seyrisefain muahedenamesi ve merbutatının ve ticaret ve tediye anlaşmasının tasdikı hakkında Hariciye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 2 - XI - 1937 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâ-yihası ve mezkûr mukavelelenin 15 nei maddesinde yazılı (Erzurum) kelimesinin Kars olarak tashihi için Kamutaya sunulan 1 - IV - 1938 tarih ve 6/1242 sayılı Başve-

kâlet tezkeresi encümenimize havale edilmekle Türkofis umum müdürü hazır olduğu halde tedkik ve müzakere olundu.

Verilen izahattan ve kanunun mucib sebeplerinden anlaşıldığına göre iktisadî ve malî şeraitin değişmesi üzerine Rusya ile aramızda mevcut ticaret ve seyrisefain mukavelesinin feshile yeni şeraite ve ötedenberi kabul ve tatbik edelmekte olduğumuz umumî iktisad prensiblerimize uygun bir mukavele tanzimi zaruretî hâsıl olmuş ve tasdikı istenen bu mukavele arzettiği-

miz prensipler dahilinde müzakere ve imza edilmiştir.

Bilhassa evvelki mukavelede mevcut bulunmayan umumî kliring usulü bu mukavelede daha kontrollü ve salim esaslara bağlandığı gibi seyrisefain muamelâtında da millî sefainle müsavat kaydı kaldırılarak en ziyade mazharı müsaade millet muamelesinin tatbiki prensibi kabul ettirilmiştir.

Keyfiyeti tedkik eden encümenimiz mukavele hükümlerini iktisadî menfaatlerimize uygun bulduğundan kabulünü muvafık bulmuş ve Umumî Heyetin tasdikına arz edilmek üzere Yüksek

Reisliğe sunmaya karar vermiştir.

İk. E. Reisi	M. M.	Kâtib
İzmir	Giresun	Niğde
R. Köken	İ. Sabuncu	Dr. R. Ferid Talay
Afyon K.	Maras	Samsun
Berc Türker	K. Kusun	Ali Tunalı
Kocaeli	İzmir	Edirne
İ. Dıblan	Benal Arman	Mecdi Boysan
Gazi Anteb	Ankara	Konya
B. Kaleli	A. Ulus	H. Dikmen
Konya	Giresun	Aydın
K. Okay	Muzaffer Kılıç	N. Topcoğlu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye Cumhuriyeti ile Sovyetik Sosyalist Cumhuriyetleri ittifakı arasında imza edilen ticaret ve seyrisefain muahedesi ile merbutatının ve ticaret ve tediye anlaşmasının tasdiki hakkında kanun lâyhası.

MADDE 1 — Türkiye Cumhuriyeti ile Sovyetik Sosyalist Cumhuriyetler ittifakı arasında 8 - X - 1937 tarihinde imza edilen ticaret ve seyrisefain muahedenamesi ve merbutatının bu muahedenamenin 29 ncu maddesi hükümleri dahilinde meriyete sokulması tasdik olunmuştur.

MADDE 2 — Türkiye Cumhuriyeti ile Sovyetik Sosyalist Cumhuriyetler ittifakı arasında 8 - X - 1937 tarihinde imza edilen Ticaret ve tediye anlaşması imzası tarihinden meridir.

MADDE 3 — Bu kanun neşri tarihinden

mutaberdır.

MADDE 4 — Bu kanunun tatbikine İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

2 - XI - 1937

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
C. Bayar	Ş. Saracoğlu	K. Özalp
Da. V.	Ha. V.	Mah. V.
Ş. Kaya	Dr. T. R. Aras	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
S. Arıkan	Ali Çetinkaya	Ş. Kesebir
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V. V.
Dr. H. Alataş	Rana Tarhan	Ş. Kesebir

TÜRKİYE CÜMHURİYETİ İLE SOVYETİK SOSYALİST CÜMHURİYETLER İTTİ- HADI ARASINDA TİCARET VE SEYRİSEFAİN MUAHEDENAMESİ

Bir taraftan

Türkiye Cumhuriyeti,

Diğer taraftan

Sovyetik Sosyalist Cumhuriyetler İttihadı

Aralarında teyemmünen mevcut olan dostane münasebetleri takviye ve iki memleketin iktisadî münasebetlerinin inkişafına yardım ve kezalik memleketlerinde tebaalarının ikamet şartlarını tanı-
zım eylemek arzusu ile mütehassis olarak bir Ticaret ve Seyrisefain Muahedenamesi akdine karar
vermişler ve bu maksadla, Murahhasları olmak üzere,

Türkiye Reiscümhuru :

Gazi Anteb mebusu, Hariciye vekâleti Siyasî Müsteşarı Ekselans Numan Menemencioğlunu;

Hariciye vekâleti Umumî kâtib vekili, Orta elçi Ekselans Nebil Batıyı;

Sovyetik Sosyalist Cumhuriyetler İttihadı Merkezî icra komitesi :

Sovyetik Sosyalist Cumhuriyetler İttihadının Türkiyedeki Maslahatgüzarı Bay Horace Sal-
kindi;

Sovyetik Sosyalist Cumhuriyetler İttihadı Ticaret mümessili muavini Bay Fedor Starozoumu;

Tayin etmişler ve müşarünileyhler salâhiyetnamelerini yekdiğerine tevdi edib bunları usulüne mu-
vafık ve muteber bulmuşlar ve aşağıdaki hükümleri kararlaştırmışlardır :

Madde — 1

Âkid Taraflardan birinin vatandaşları, ecnebilerin kabullerine, dolaşmalarına, oturmaları-
na, yerleşmelerine ve ayrılmalarına müteallik diğer Taraf ülkesinde meri veya meriyete kona-
cacak olan kanun, nizamname ve talimatnamelere uymaları şartile her hangi üçüncü eenebi
memleket vatandaşlarıyla aynı şerait altında o ülkeye girmek, orada dolaşmak, oturmak ve ora-
dan ayrılmak hakkına malik olacaklardır.

Bununla beraber şurası mukarrerdir ki, bu muahedenamenin ahkâmı ne Âkid Taraflardan
her birinin memleketine muhacerete serbestçe müsaade vermek veya bunu serbestçe menetmek
hakkına, ne de pasaport, vize ve oturma ruhsatnamesi hususlarında meri veya meriyete kona-
cak olan nizamnamelere hâlel iras etmez.

Âkid Taraflardan her biri gerek bir mahkeme kararı, neticesi olarak, gerek kanunlar ve
idari nizamnameler mucibince, gerek Devletin dahilî emniyetine müteallik sebebler dolayısıle
diğer Taraf vatandaşlarının ülkesinde yerleşmelerini veya oturmalarını menetmek ve bunları
ülkesinden çıkarmak hakkını mahfuz tutar.

Madde — 2

Âkid Taraflardan her birinin vatandaşları bu muahedenamenin birinci maddesi mucibince
diğer Taraf ülkesine girdikleri ve kezalik bu ülkeden ayrıldıkları zaman zatî ve beytî istimal-
lerine mahsus olan mallarını idhal ve ihraç memleketlerinde bu babda mevcut kanun ve nizam-
namelere uyararak idhal ve ihraç eylemek hakkını haiz olacaklardır. Bu hususta Âkid Taraflar-
dan her birinin vatandaşları en ziyade müsaadeye mazhar millet vatandaşlarının tâbi oldukla-
rından veya olacaklarından daha az müsaaid şeraite tâbi tutulmıyacaklardır.

Madde — 3

Âkid Taraflardan her birinin vatandaşları diğerinin ülkesinde müddei ve müddeaaaleyh olarak
mahkemeler derecatının kâffesine serbestçe müracaat edecekler ve kanunî ve adlî himaye hu-
suslarında en ziyade müsaadeye mazhar millet vatandaşlarına bahşedilmiş veya ileride bah-

sedilecek olan haklardan müstefid olacaklardır.

Mahkeme masrafını müemmin kefalet akçesine ve adli müzaherete müteallik meseleleri, hususî bir itilâf aktedilinceye kadar, her iki Âkid Tarafın mütekabil mevzuatı tanzim edecektir.

Madde — 4

Âkid Taraflardan her birinin vatandaşları, diğerinin ülkesinde, gerek berrî, havaî ve bahrî orduda, gerek milis veya millî muhafız kıtaatında her hangi mecburî hizmetten müstesna olacaklardır. Kezalik bunlar yukarıda sayılan hizmetlerden birine muadil olmak üzere ihdas edilmiş nakdî veya aynı bütün mükellefiyetlerden müstesna tutulacaklardır.

Kezalik mezkûr vatandaşlar gerek adli, gerek idarî gerek beledi bilûmum resmî ve mecburî hizmetlerden istisna edileceklerdir.

Anasırı tabiiyeden mümbais âfat vukuunda Âkid Taraflardan birinin vatandaşları diğerinin ülkesinde çalışma mükellefiyetine tâbi tutulabileceklerdir.

Nakdî mükellefiyetler ve askerî istinvaller, kezalik askerî ihtiyacat için vergi ve tekâlif hususlarında Âkid Taraflardan birinin vatandaşları diğerinin ülkesinde en ziyade müsaadeye mazhar memleket vatandaşlarının tâbi tutulduğu veya tutulacağından daha az müsaid şeraite tâbi tutulmayacaklardır.

Madde — 5

Menkul ve gayrimenkul malların ihrazı, temellükü ve tasarrufu hususlarında Âkid Taraflardan her biri diğerinin vatandaşlarına en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesini mütekabilen bahşeder.

Madde — 6

Bu muahedenamenin birinci maddesi ahkâmı mucibince Âkid Taraflardan her birinin ülkesine girmiş olan diğer Taraf vatandaşları, bu ülkede en ziyade müsaadeye mazhar millet vatandaşlarıyla aynı esaslar dairesinde smâi ve ticarî faaliyeti ve, munhasıran kendi tebaalarına tahsis edilen veya edilecek olan meslekleri müstesna olmak üzere, bilûmum mesleği yapabileceklerdir.

Madde — 7

Âkid Taraflardan birinin ülkesinde, meri kanunlara tevfikân, ticaret ve sanat icrası maksadile tesis edilmiş her nevi hükmi eşhas diğerinin ülkesinde de hükmi eşhas tanınacak ve hassatan, müdde ve müddealeyh sıfatile mahkemelere müracaat hakkını haiz olacaklardır.

Şurası mukarrerdir ki, yukarıdaki ahkâm, Âkid Taraflardan birinin ülkesinde müteşekkil hükmi bir şahsın diğer Taraf ülkesinde muamelâtını icraya kabul olunabilib olunamayacağını bilmesi keyfiyetine taallük etmez; bu keyfiyet bu son ülkede bu bapta meri veya meriyete girecek kanunî ahkâma daima tâbi kalır.

Enebi hükmi şahısların Âkid Taraflardan birinin ülkesinde faaliyete kabulü için meriyette olan umumî kavanin mucibince evvelce ruhsat istihsali icab ettiği takdirde iki Âkid Taraftan her birinin bülümle hükmi şahsının diğerinin ülkesine kabulü evvelce ruhsat istihsaline tâbi tutulacaktır.

Bununla beraber şurası mukarrerdir ki, iki Âkid Taraftan birinin hükmi şahıslarının diğerinin ülkesine kabulleri için icab eden resmî muamelelere müteallik hususlarda mezkûr hükmi şahıslar en ziyade müsaadeye mazhar millet hükmi şahıslarına bahşedilmiş veya edilecek olan vaziyetten daha az müsaid bir vaziyette bırakılmayacaklardır.

Şurası mukarrerdir ki, Âkid Taraflardan her birinin bu maddenin ahkâmı mucibince diğerinin ülkesinde faaliyete kabul edilmiş olan hükmi şahısları bu ülkede en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesinden müstefid olacaklardır.

Madde — 8:

Âkid Taraflardan birinin diğerinin ülkesine kabul edilmiş olan vatandaşları ne şahısları ne de faaliyetleri veya malları itibarile o ülkede en ziyade müsaadeye mazhar millet vatandaşlarının mümasil şerait altında tâbi olduklarından veya olacaklarından başka veya daha yüksek vergilere ve resimlere tâbi tutulmayacaklardır.

Âkid Taraflardan birinin ülkesinde müteşekkilolub muamelelerini icra için diğer Taraf ülkesine kabul edilmiş olan hükmi şahıslar, ne malları veya faaliyetleri, ne de her hangi diğer bir husus itibarile, bu ülkede muamelât icrası için kabul edilmiş olan en ziyade müsaadeye mazhar milletin mümasil iktisadî hedefli hükmi şahısların aynı şerait altında tâbi oldukları veya olacaklarından başka veya daha yüksek vergilere ve resimlere tâbi tutulmayacaklardır.

Bu maddenin ahkâmı Devlet namına cibayet olunan vergi ve resimlere taallük ettiği gibi belediyeler ve esnaf cemiyetleri (korporasyonlar) menfaatine istifa olunanlara da şamilirdir.

Madde — 9.

S. S. C. İ. dahilinde haricî ticaret inhisarı Devlete aid olduğu cihetle Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Türkiyedeki S. S. C. İ. Ticaret mümessilliğine ve bunun işbu muahedenin 11'nci ve 15'nci maddelerde zikredilen şubelerine, Türkiye ülkesinde atideki vezaifi icra salâhiyetini bahşeder:

- a) Haricî ticarete müteallik hususatta S. S. C. İ. nin menfaatlerini gözetmek;
- b) Türkiye ile S. S. C. İ. arasındaki haricî ticareti ve emtia mübadelesini bu muahedename ahkâmına tevfikân tanzim eylemek;
- c) S. S. C. İ. Hükümetinin haricî ticaretini icra ve Türkiye ile S. S. C. İ. arasında ticarî münasebatın inkişafına hizmet eylemek.

Madde — 10.

S. S. C. İ. nin merkezi Ankarada bulunan Türkiyedeki Ticaret mümessilliği Türkiyedeki S. S. C. İ. sefaresinin mütemmim bir kısmına teşkil eder.

Ticaret mümessili ve iki muavini S. S. C. İ. sefaresi azası gibi telâkki edildiklerinden kordiplomatik azasına bahşolunan şahsî masuniyetten ve sair muafiyetlerden müstefid olacaklardır.

Madde — 11.

Sovyetik Sosyalist Cumhuriyetler İttihadı ticaret mümessilinin Ankaradaki merkezi ve İstanbuldaki şubesinin merkezi haricî ez memleket imtiyazından müstefid olacaktır.

Bu haricî ez memleket imtiyazı işbu muahedenin 12'nci maddesinin tatbıkına mâni olmayacaktır.

Ticaret mümessilliğinin ve İstanbuldaki şubesinin adresleri Sovyetik Sosyalist Cumhuriyetler İttihadı sefaresi tarafından Türkiye Cumhuriyeti Hariciye vekâletine bildirilecektir.

Madde — 12

Türkiyedeki Sovyetik Sosyalist Cumhuriyetler İttihadı ticaret mümessilliği tarafından Türkiye Cumhuriyeti arazisinde akid veya teminat altına alınan biçümle muamelâtı ticariye Türk kanunlarına göre muamele görecektir ve Türkiye mehakimine tâbi tutulacaktır. Bununla beraber, bu hüküm mezkûr ticarî muamelât hakkında alâkadar tarafların Türk mevzuatına tevfikân hakeme müracaat hakkını katiyen nezetmez.

Sovyetik Sosyalist Cumhuriyetler İttihadının Türkiye Cumhuriyeti arazisi dahilinde bulunan emvali katî olarak verilmiş veya katiyet kesbetmiş hüküm mucibince cebri icra mevzuu olabilir. Sovyetik Sosyalist Cumhuriyetler İttihadı ticaret mümessilliği dahil olmak üzere Sovyetik Sosyalist Cumhuriyetler İttihadı siyasî mümessilliklerinin ve konsolosluklarının resmî faaliyetlerine veya Devletin hukuku hükümlerini ifaya lüzumlu olub hukuku düvel mucibince bu gibi tedabirin tatbıkından haricî bırakılan mevad müstesnadır.

Madde — 13

Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadının Türkiyedeki ticaret mümessilliği, Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadının nam ve hesabına hareket ettiği cihetle İttihad Hükümeti, ticaret mümessilliği veya bunun usulü dairesinde mezuניותini haiz şahıslar tarafından Türkiyede kanunî surette aktedilmiş bütün ticarî muamelelerden mütevellid mesuliyeti deruhde eyler.

Maamafih Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetleri İttihadı Hükümeti, Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadı kanunları mucibince kendi muamelelerinden münhasıran kendileri mesul olan iktisadî Devlet teşekküllerinin faaliyetinden mütevellid hiç bir mesuliyet deruhde etmez; ancak Türkiyedeki Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadı ticaret mümessilliği tarafından bu muamelelerin mesuliyeti sureti mahsusada kabul edilmiş olan ahval müstesnadır.

Madde — 14

Ticaret mümessilinin ve iki muavininin isimleri Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadı Sefareti tarafından Türkiye Cümhuriyeti Hükümetine bildirilecek, ve memuriyetleri, bunların nihayet bulduklarından Türkiye Hükümeti aynı yol ile malûmattar edilmedikçe muteber tanınacaktır.

Bundan başka, Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadı Ticaret mümessilliği tarafından irae edilecek ve imzaları kendisini taahhüd altına sokacak kimselerin isimlerini, vazifelerini ve salâhiyetlerinin şumulünü Türkiye Cümhuriyetinin resmî gazetesinde ve şubelerinin bulunduğu mahallerdeki bir gazetede ilân edecektir.

İşbu ilân, bu maddenin ikinci bendinde derpiş edilen kimselerin faaliyete girişmelerinden evvel yapılacak, ve bunların memuriyetleri, aksi mealde aynı yol ile bir tebliğ neşredilmedikçe muteber addedilecektir.

Madde — 15

Âkid Taraflar Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadı ticaret mümessilliğinin Türkiyenin aşağıda yazılı şehir ve limanlarında şube açmak hakkından müstefid olacağı hususunda mutabık kalmışlardır: İstanbul, İzmir, Trabzon, Mersin, Kars, Konya veya Eskişehir.

Yeni şubeler küşadı iki Hükümet arasında bir itilâf mevzuunu teşkil edecektir.

Madde — 16

İki memleket arasında ticarî münasebetlerin inkişafına yardım etmek kezalik Sovyetler ülkesinde Türk iktisadî menfaatlerini gözetmek maksadile Türkiye Cümhuriyeti Hükümeti Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadı ülkesinde bir ticaret mümessili tayin veya bir ticaret ateseliği vazifesi (veyahud mümasil bir memuriyet) ihdas ettiği takdirde bu mümessil (vazife veya memuriyet) ve maiyeti Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadında, bu Muahedename ile Türkiyedeki Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadı Ticaret Mümessilliğine bahşedilen hakların, imtiyazların ve muafiyetlerin aynından müstefid olacaklardır.

Madde — 17

Âkid Taraflardan her birinin tabii ve mamul müstahsalları diğer Tarafın umumi mevzuatı mucibince transite açık yolları üzerinde ve bu Tarafın umumî mevzuatına tevfikan transite kabul edilecek ve bu ülkede bilcümle transit resimlerinden muaf bulunacaktır.

Bu maddenin birinci fıkrası ahkâmından hariç olmak üzere, Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadı Hükümeti Türkiyeye, menşe ve mevridi Türkiye olup Batum tarıkile Asya memleketlerine ve kezalik menşe ve mevridi Türkiye olup Batum tarıkile Türkiyenin Garb vilâyetlerinden Şark vilâyetlerine ve Şark vilâyetlerinden Garb vilâyetlerine sevkedilecek olan emtea için de serbst transit hakkı bahşmeğe muvafakat eyler.

Madde — 18

Âkid Tarafların demir, kara ve dahili sular yollarında yolcuların, yolcu ağırlıklarının ve emtianın nakliyatına müteallik hususlarda iki Tarafın tebaası arasında hiç bir fark gözetilmeyecektir.

Bu maddenin birinci fıkrası ahkâmının Âkid Tarafların kendi nakliyat yolları üzerinde istedikleri gibi tarifeler tanzim etmeleri haklarına halel iras etmediği bayandan müstağnidir.

Madde — 19

Âkid Taraflardan birinin sancağını hâmil olub hamulesiz veya hamuleli olarak diğer Tarafa aid sulara ve limanlara girecek veya bunlardan çıkacak olan gemi ve vapurlar, hareket veya azimet mahalleri nereleri olursa olsun, her hususta aynıle en ziyade müsaadeye mazhar millet vapur ve gemilerine tatbik edilen muameleden müstefid olacaklar ve her ne unvan altında bulunursa bulunsun,

Devlet, vilâyetler, nahiyeler veya Hükûmet tarafından salâhiyeti haiz her hangi bir teşekkül nam veya menfaatine istifa olunub en ziyade müsaadeye mazhar millet vapur ve gemilerine tahmil edilmiş veya edilecek olanlardan başka veya daha yüksek hiç bir mükellefiyet veya resme tâbi tutulmayacaklardır.

Hamuleler, mevrîd ve mahreçleri neresi olursa olsun, en ziyade müsaadeye mazhar millet sancağı altında idhal veya ihraç edildikleri takdirde tâbi tutulacaklarından başka veya daha yüksek mükellefiyet veya resimlere tâbi tutulmayacaklar ve başka türlü muamele de görmeyeceklerdir.

Yolculara ve bunların ağırlıkları ve kezalik mürettebat en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesinden müstefid olacaklardır.

Madde — 20

Âkid Taraflardan biri canibinden diğer Tarafa bahşedilen en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesi menfaati müteakabil memleketlerde meri veya meriyete konacak kanun ve nizamlarla tanzim edilmekte devam edecek olan kabotaja şamil olmayacaktır.

Madde — 21

Gemi ve vapurların tâbiyeti, her iki Tarafa, bu babda müteakabil Devletlerin salâhiyetli makamları canibinden her memleketin kanun ve nizamlarına tevfikân verilmiş olan vesâik ve şahadetnamelere göre muteber tutulacaktır.

Âkid Taraflar geminin fennî vaziyetini ve senedi bahrisini musaddak hacmi istiabi, sefere kabiliyet şahadetnameleri ile sair mümasilleri gibi gemi evrakının müteakabilen tanınması için bir itilâfı mahsus akdini taahhüd ederler. Böyle bir itilâfı akdine kadar, Âkidlerden biri tarafından usulü dairesinde verilmiş yukarda mezkûr gemi evrakını müteakabilen tanıdığı İki Taraf taahhüd ederler.

Madde — 22

Âkid Taraflardan her birinin gemileri diğer Tarafın bir veya müteaddid limanına gerek oralarda ecnebi memlekettten getirilen hamule, emtia ve yolcularının hepsini veya bir kısmını boşaltmak ve indirmek, gerek ecnebi memlekete götürmek için oralarda hamule, emtia ve yolcularının hepsini veya bir kısmını irkâb eylemek üzere gidebileceklerdir.

Madde — 23

Âkid Taraflardan birine mensub bir geminin diğer Taraf kara sularında batması, karaya oturması bahri hasara veya mecburî tevakkufa uğraması gibi hallerde gemi ve hamulesi bu memleket kanun ve nizamlarının mümasil ahvalde millî gemilere bahşettiği müsaade ve muafiyetlerden istifade edecektir. Kaptanlara, mürettebata ve yolculara gerek kendinileri gerek gemi ve hamulesi için aynıle mahallî tebaalara yapılan derecede muavenet ve müzaheret edilecektir.

Tahlis sırasında yapılan hizmet masrafı hususunda tahlisin vuku bulduğu memleketin kanunî mevzuatı millî gemi ve vapurlara tatbik olunduğu veçhile tatbik olunacaktır.

Karaya oturmuş veya batmış bir geminin kurtarılan emtiası dahilî istihlâk için memlekete idhal edilmiş olmadıkça hiç bir gümrük resmine tâbi tutulmıyacaktır.

Madde — 24

Âkid Taraflardan birinin tabîi ve mamul müstahsalları diğerinin ülkesine idhallerinde en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesinden müstefid olan üçüncü bir memleketin mümasil müstahsallarına tatbik edilen veya edilecek olan rüsum, harçlar ve munzam harçlardan veya her hangi mükellefiyetten başkasına veya daha yükseğine tâbi tutulmıyacaktır.

Madde — 25

Âkid Tarafların ülkesinde, Devlet, belediyeler veya esnaf cemiyetleri menfaatine her hangi emtianın istihsalı, satışı, istihlâki ve nakli üzerinden cibayet edilen veya edilecek dahilî vergiler, resimler ve mükellefiyetler diğer Tarafın arzî ve smaî müstahsallarına, menşei millî olan mümasil müstahsallara ve mümasil millî müstahsallar bulunmadığı takdirde en ziyade müsaide şaraitine tâbi tutulmuş veya tutulacak olan üçüncü bir memleketinkilere tatbik edildiğinden daha yüksek veya daha ağır olarak tatbik edilmeyecektir.

Madde — 26

Teminat, gümrük resimlerinin cibayet tarzı ve idhalât ve ihracata aid sair gümrük muamelâtı hususlarında Âkid Taraflardan her biri diğerine her hangi üçüncü bir memlekete bahşettiği veya ileride edeceği bilcümle menfaatlerden istifade hakkını bahşeder.

Madde — 27

Âkid Taraflardan her biri, diğer Tarafın tabîi veya mamul müstahsallarının idhali esnasında, idhal edilen maddenin işbu Taraf menşeli olduğunu veya orada uğradığı tahavvül dolayısıyla o suretle telâkkisi icab eylediğini mübeyyin olarak Âkid Taraflardan her birinin salâhiyettar makamları taraflarından, bilitilâf tesbit edilecek nümuneye tevfikân, verilmiş menşe şahadetnamesi ibrazını talep hakkını muhafaza eyler.

Yukarıda mezkûr menşe şahadetnamelerinin vize ve tasdiki, mütekabil Tarafların salâhiyettar teşekkülleri tarafından, şahadetnamelerde gösterilen emtianın idhal edildiği Tarafın ülkesinde işbu muahedenin imza edildiği anda meri nizamata tevfikân yapılacaktır.

Menşe şahadetnamelerinin itasına ve tasdikına müteallik bütün hususlarda Âkid Taraflar en ziyade müsaadeye mazhar millet şartını tatbik için mutabık kalmışlardır.

Madde — 28

Bu muahedenamenin en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesine müteallik ahkâmı:

- 1 - Âkid Taraflardan her birinin hudud hattının her iki taraftan 15 Km. yu tecavüz etmeyen bir mntakada bahşettiği veya ileride edeceği müsaadelere;
- 2 - Bir gümrük ittihadı dolayısıyla Âkid Taraflardan biri veya diğerine tahmil edilebilecek mecburiyeletlere;
- 3 - Estonya, Letonya ve Lituanyaya Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadı tarafından bahşedilmiş veya ileride edilecek olan müsaadelere;
- 4 - Türkiyenin 1923 te Osmanlı İmparatorluğundan ayrılmış olan memleketlere bahşettiği veya ileride bahşedeceği hususî müsaadelere şamil değildir.

İşbu muahedename üç senelik bir müddet için aktedilmiştir. Muahede, Moskovada mümkün mertebe süratle yapılacak tasdikname teatisi tarihinden itibaren meriyete girecektir. Bununla beraber, muahede imza tarihinde muvakkaten meriyete konulacak ve imza ile tasdiknamelerin teatisi arasında geçecek müddet yukarıda mezkûr üç senelik müddete dahil edilecektir.

Muahede inkızası tarihinden üç ay evvel ihbar edilmek şartıyla feshedilebilecektir; fesh yapılmadığı takdirde, muahede yine aynı fesh şartıyla, her defa kendiliğinden temdid ile bir senelik müddet için uzanacaktır.

Yukarıdaki hususları tasdik etmek üzere murahtaslar işbu muahedenameyi imza eylemişler ve altına mühürlerini koymuşlardır.

Ankarada, 8 teşrinievvel 1937 tarihinde iki nüsha olarak yapılmıştır.

İmza :
N. Menemencioglu
Nebil Batu

İmza :
Horace Salkind
F. Starozoum

NIHAİ PROTOKOL

Birinci maddeye müteferriian

Şurası mukarrerdir ki, bu muahedenamenin sair ahkâmından ayrı olarak bu maddenin ahkâmı, Âkid Taraflardan her birinin kendi ülkesinin muhtelif mmtakalarında duhul veya ikamet hususunda hususî bir usul veya bir memnuiyet tesis eylemek veyahud mevcut usulü idame etmek serbestisini, böyle bir usul veya böyle bir memnuiyet diğer bileümle memleketler vatandaşlarına tatbik edilirse, tahdid eylemez.

Yedinci maddeye müteferriian

1 — Yedinci maddenin ahkâmı, tâbi olacakları usul bu muahedenamenin 9 - 15 nci maddelerile tanzim edilmiş olan Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetleri İttihadının Türkiyedeki Ticaret mümessilliği ile ajanlarına şamil değildir.

2 — Bu muahedenamenin 3,4 ve 5 nci maddeleri ahkâmı Âkid Taraflardan birinin diğer Tarafın ülkesindeki hükmî şahıslarına, bu ahkâm bunlara kabili tatbik olduğu müddetec, tatbik edilecektir.

On ikinci maddeye müteferriian

İşbu muahedenamenin ahkâmı başlangıç tarihleri ne olursa olsun bileümle davalara tatbik edilecektir.

Yedinci, sekizinci ve on üçüncü maddelere müteferriian (Hükmî şahıslar) tabirile, bir taraftan ticarî, smâî, malî ve nakliyatçı Türk Şirketleriyle sair her hangi nevi iktisadî hedefli şirketler ve diğer taraftan, ticarî, malî, smâî ve nakliyatçı Sovyet teşkilâtları ile sair her hangi iktisadî hedefli teşkilâtlar kasdolunmuştur.

On yedinci maddeye müteferriian

1 - Türkiyenin arzî ve smâî müstahsallarının on yedinci maddede zikredilen yollar üzerinde tran-

sitine müteallik hususlarda Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadının bu müstahsalların Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadı ülkesine girdikleri esnada bunların Türkiyenin arzî ve smai müstahsallarından olduğunu, mübeyyin bir menşe şahadetnamesi ibrazını istemek hakkını muhafaza etmesi mukarrerdir.

Menşe şahadetnameleri İki Tarafın salâhiyettar teşkilâtı tarafından verilecektir.

Mezkûr şahadetnameler Türkiyede Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadının ticaret mümessilliği veya şubeleri ve bu müesseselerin mevcut olmadığı yerlerde Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadının konsolosluk müesseseleri tarafından vize edilecektir.

2 - Şurası mukarrerdir ki, on yedinci maddenin ahkâmı mütekabil memleketin ülkesine idhali bu memleket mevzuatı ile menedilmiş bulunan emtiaya şamil değildir.

3 - Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadı, on yedinci madde ahkâmından müstakil olarak, Türkiye Cümhuriyetine, menşei Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadı ile transit muahede veya anlaşması olan eenebi memleketler olup mevridi Türkiyenin Garb vilâyetleri bulunan emtianın Şark vilâyetlerine sevki hususunda transit hakkı bahşetmeğe bu babda meri ittihad nizamlarına tevfikân muvafakat eyler.

On sekizinci maddeye müteferriân

Âkid Taraflardan biri emtiasının diğer Taraf demiryollarında nakli hususunda aynı şeraitte, aynı güzergâh üzerinde ve aynı istikamette tatbik edilen en aşağı tarifeler tatbik olunacaktır.

On dokuzuncu maddeye müteferriân

Âkid Taraflar, mütekabil Devletlerin sahil sularında tehlike işaretleri vazı, fenerler hidematı ve saire gibi umurda husule gelen bilûmum tebeddülü diğer tarafa işar etmek hususuna katiyen riayeti kendi salâhiyettar idarelerine tavsiye eylemekte mutabık kalmışlardır.

Yirmi birinci maddeye müteferriân

Yirmi birinci maddenin ikinci bendindeki (sair mümasil) tabirile haemi istiabi ve sefere kabiliyet şahadetnamelerinden başka: 1 - Tahmil hattı şahadetnamesi, 2 - Yolcu taşımağa kabiliyet şahadetnamesi, 3 - Tahmil donanımına ve sair tahmil ve tahliye aletlerine müteallik şahadetname, 4 - Diğer muavin mekanizmaya (Zincir, çapa ve tahlisiye aletleri) ne müteallik şahadetnameler anlaşılır.

Yirmi dördüncü maddeye müteferriân

Türk kuru üzümleri (Sułtaniye) Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetleri İttihadında Korent üzümlerine bahşedilmiş veya ileride bahşedilebilecek olan daha az müsaid gümrük rûsumu ve sair rûsum, munzam harçlar, tezyid emsali, ne de muameleye tâbi tutulmayacaklardır.

Yirmi altıncı maddeye müteferriân

Şurası mukarrerdir ki, Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadından Türkiyeye idhal edilen ve Türkiye ticaret mümessilliği ile Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadının iktisadî teşekküllerine, bu teşekküllerce Türkiyeden satın alınan emtianın ambalajı için, gönderilen sandık, çuval ve sair ambalaj malzemesi gibi mevad, bu mevad en geçaltı aylık bir müddet içinde tekrar ihraç edilmeleri şartı ile, gümrük rûsumu ödemeyeceklerdir. Mezkûr mevad idhallerinde, bu babdaki gümrük resmine muadil bir teminat akçesi tediyesine tâbi tutulacaklar ve bu teminat akçesi, yukarıda tayin edilen müddet içinde bu mevaddın tekrar ihraçları anında ve idhal edilen mevad ile aynıyetleri tesbit edildikten sonra, iade edilecektir.

Yirmi yedinci maddeye müteferriân

Yirmi yedinci maddenin birinci bendindeki (tahavül) tabiri, ecnebi menşeli emtianın Âkid Taraflardan birinin arazisine idhalinden sonra gördüğü manipülasyon ve ıslah ameliyelerinden mütevellid olarak aslî kıymetinin üçte bir tezeyüdünü ifade eder.

Ankarada 8 teşrinievvel 1937 tarihinde iki nüsha olarak yapılmıştır.

N. Menemencioğlu
Nebil Batı

Horace Salkind
F. Starozoum

Ankara, 8 birinci teşrin 1937

Bay Maslahatgüzar,

Türkiyedeki Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetleri İttihadı Büyük Elçilik ve Konsolosluklarile Ticaret mümessili ve iki muavininin aylıkları ve masarifi müteferriası için verilecek mebalığı, bu günkü tarihli, Hükümetlerimiz arasında münakid ticaret ve tediye anlaşmasında mezkûr hesabattan hariç tutmağa Hükümetimin muvafakat eylediğini bildirmekle şeref kazanırım.

Lûtfen, Bay Maslahatgüzar saygılarımı kabul buyurunuz.

Bay Horace Salkind

N Menemencioğlu

Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadı
Maslahatgüzarı

Ankara, 8 birinci teşrin 1937

Bay Vekil,

Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadındaki Türkiye Cümhuriyeti Büyük Elçilik ve Konsolosluklarının maaşları ile masarifi müteferriası için verilecek mebalığın, bu günkü tarihte Hükümetlerimiz arasında aktedilen ticaret ve tediye anlaşmasında mezkûr hesabattan hariç tutulmasına Hükümetimin muvafakat eylediğini bildirmekle şeref kazanırım.

Lûtfen, Bay Vekil, pek derin saygılarımı kabul buyurunuz.

Ekselans Bay Dr. T. R. Aras

Horace Salkind

Türkiye Cümhuriyeti Hariciye Vekili
Şehirde

Ankara, 8 teşrinievvel 1937

Bay Maslahatgüzar,

Türkiyedeki Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadı Ticaret mümessilliğinin malî mükellefiyeti hakkında Hükümetlerimiz arasında şu suretle vukua gelen mutabakatı teyid ile şeref kazanırım:

Vergi kanununa tevfikân Türkiyede Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetleri İttihadı Ticaret mümessilliğine, Türk ülkesinde ticarî faaliyetle müştegil teşekkül bulundukça, teveccüh eden (Umumî, ma-

halli, muntakavî, beledî) bîlcümle munzam resimlerle kazanç vergisi tediye eylemek mecburiyeti aşağıdaki tarzda ifa edilecektir:

Ticaret mümessilliği tarafından yapılan ticarî mübadele üzerinden, ticarî muameleler erkamının umumî baliğinin 0,8 % miktarı maktuan teklife tâbi safî irad addolunacaktır.

Şurası mukarrerdir ki Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadı Ticaret mümessilliği, yukarıda mezkûr maktu miktarı tesbite muktazi malûmattangayrısını alâkadar makamata arz mecburiyetinden azade olacaktır.

Lûtfen, Bay Maslahatgûzar, saygılarımı kabul buyurunuz.

Bay Horace Salkind,
Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler
İttihadı Maslahatgûzarı

N. Menemencioğlu

Ankara, 8 teşrinievvel 1937

Bay Vekil,

Türkiyedeki Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadı Ticaret mümessilliğinin malî mükellefiyeti hakkında Hükûmetlerimiz arasında şu suretle vukua gelen mütabakatı teyid ile şeref kazanırım:

Vergi kanununa tevfikân Türkiyede Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadı Ticaret mümessilliğine, Türk ülkesinde ticarî faaliyetle müştakil teşekkül bulundukça, teveccüh eden (umumî mahallî, muntakavî, beledî) bîlcümle munzam resimlerle kazanç vergisi tediye eylemek mecburiyeti aşağıdaki tarzda ifa edilecektir:

Ticaret mümessilliği tarafından yapılan ticarî mübadele üzerinden, ticarî muameleler erkamının umumî baliğinin 0,8 % miktarı maktuan teklife tâbi safî irad addolunacaktır.

Şurası mukarrerdir ki Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadı Ticaret mümessilliği, yukarıda mezkûr maktu miktarı tesbite muktazi malûmattan gayrisini alâkadar makamata arz mecburiyetinden azade olacaktır.

Lûtfen, Bay Vekil, derin saygılarımı kabul buyurunuz.

Ekselâns
Bay Dr. T. R. Araş,
Türkiye Cümhuriyeti
Hariciye vekili

Horace Salkind

TÜRKİYE CÜMHURİYETİ İLE SOVYETİK SOSYALİST CÜMHURİYETLER İTTİHADI ARASINDA TİCARET VE TEDİYE ANLAŞMASI

Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti ile Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadı Hükûmeti arasında mevcut ticaret mübadeleatını inkişaf ettirmek ve bundan mütevellid tediyaı kolaylaştırmak arzusu ile mütehalli olarak atideki hususatı kararlaştırmışlardır:

Madde — 1

Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadı menşeli olup bu memleketten doğrudan doğruya idhal olunan ve işbu anlaşmaya ilişik bir numaralı listede yazılı bulunan müstahsallar Tür-

kiyeye serbestçe kabul edileceklerdir.

Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadı menseli olub bu memleketten doğrudan doğruya idhal edilen ve işbu anlaşmaya bağlı liste 11 de münderiç bulunan müstahsallar bu maddelerin her birine tahsis edilen kontenjanlar hududu dahilinde Türkiyeye kabul edileceklerdir.

Şurası mukarrerdir ki Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadı emtiası, idhal anında meri olan umumî idhalât rejiminden de ayrıca müstefid olacaklardır.

Türkiye Hükûmeti kendi hesabına, Türkiyedeki Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadı Hükûmeti Ticaret mümessillîğinin gerek 1 numaralı listede derpiş edilmemiş olan emtiamın serbestçe idhali ve gerek 11 numaralı listede sayılı emtia mikdarının tezyidi veya kontenjante edilmiş diğer emtiamın idhali hususundaki isteklerini hayırhahlıkla tedkik edecektir.

İşbu maddenin 1 nci ve 11 nci bendlerinde mevzubahs 1 ve 11 numaralı listeler bir sene müddetle muteber olacaklardır. Bu müddetin inkızasında Âkid Taraflar biltilâf yeni listeler tanzim veya Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadı için Türkiyede yeni bir idhalât rejimi tesbit edeceklerdir.

Madde — 2

Türkiye menseli malların mubayaatı Türkiyedeki Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadı Ticaret mümessillîği, ve gerek Türkiyedeki gerekse Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadındaki Devlet iktisadî teşekkülleri marifetile ve işbu anlaşma ahkâmına göre yapılacaktır.

Bu mubayaata mevzu olan emtia Türkiyeden doğrudan doğruya idhal edilmelidir.

Madde — 3

İşbu anlaşmanın mevkiî meriyete vazından sonra bir veya diğer Taraftan ihraç olunacak bileümle emtia ihracatı memleketin salâhiyettar makamları tarafından işbu anlaşmaya merbut nümuneye tevfiikan iki nüsha olarak verilmiş bir menşe şahadetnamesi terfik olunacaktır.

Bu şahadetnamelerin B nüshası giriş gümrük bürosunca damgalanacak ve kendi marifetile, tediyeyi yapacak olan müessese veya idhalaterya gönderilecektir.

Madde — 4

İşbu anlaşmanın meriyete girdiği tarihten itibaren Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadının Türkiyede tehassül etmiş her nevi alacakları işbu anlaşmanın 9 ncu maddesinde istihdaf edilenler müstesna olmak üzere borçlu olunan meblâğın, aşağıda «Merkez bankası» diye tesmiye edilmiş olan Türkiye Cümhuriyet Merkez bankasına yatırılması suretile tesviye edilecektir.

Merkez bankası bu suretle tahsil edilen paraları, aşağıda «Vnehtorgbank» diye tesmiye edilmiş olan, Moskovada Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadı Ticareti hariciye bankası namına bilâ faiz ve ingiliz lirası üzerinden açacağı bir «Clearing» hesabının matlubuna geçirecektir.

İşbu anlaşmanın meriyete girmesi tarihinden itibaren Türkiyenin Sovyatik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadında tehassül edecek her nevi alacakları borçlu olunan meblâğın «Vnehtorgbank» a yatırılması suretile tesviye olunacaktır.

«Vnehtorgbank» bu suretle tahsil ettiği paraları Merkez bankası namına bilâ faiz ve ingiliz lirası üzerinden açacağı «Clearing» hesabının matlubuna geçirecektir.

Türk liralasının ingiliz lirasına veyahud ingiliz lirasının türk lirasına tahvili Merkez bankasının muamelenin yapıldığı gün tesbit ettiği satış ve alış kuruna göre yapılacaktır.

Merkez bankası ingiliz lirasına nazaran türk lirasının kurunu, bu kur bir değişikliğe maruz kaldıkça «Vnehtorgbank» a telgrafla bildirecektir.

Eğer bir muamele türk veya ingiliz lirasından başka bir para ile faturalanmışsa, faturada muharrer dövizin ingiliz lirasına tahvili Londranın malûm olan bu son kuru üzerinden yapılacaktır.

Madde — 5

İki banka mütekabilen kendilerine yapılan tediyattan günü-gününe birbirini haberdar edecekler ve her tediye ihbarnamesi, alacaklılara yapılacak mukabil tediye için lâzım olan izahatı ihtiva edecektir.

Bundan başka iki banka işbu anlaşmanın 3 nci maddesinde derpiş edilmiş olan menşe şahadetnamelerinin B nüshalarını mütekabilen en kısa zaman zarfında birbirlerine göndereceklerdir.

Madde — 6

Tediye ihbarnamesinin alınışında, ihbar edilen banka tediye tarihi sırasına göre ve raei bulunduğu Clearing mevdudu nisbetinde hak sahiblerine tediya bulunacaktır.

Madde — 7

Clearing hesaplarında gözüken bakiyeleri tamamen veya kısmen kullanarak bu suretle işbu anlaşmanın iyi işlenmesini kolaylaştırmak maksadile Âkid Taraflar, biltilâf Clearing anlaşması ile bağlı oldukları Devletlerle üçlü kompensasyonlar yapabileceklerdir.

Madde — 8

İşbu anlaşmanın infisahı halinde iki Âkid Taraf anlaşmanın meriyetten kalkacağı ana kadar akdolunan borçların tasfiyesi için yapılacak teslimatı kabulde devam edeceklerdir.

Yeni alacaklara müteallik teslimata gelince, ancak Clearing hesabında alacaklı olan Taraf bakiye matlubunun tamamile tasfiyesine değin tediya kabulde devam edebilecektir.

Madde — 9

Şurası mukarrerdir ki işbu anlaşma ahkâmı, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Sovyetik Sosyalist Cumhuriyetler İttihadı arasındaki 21 ikinci kânun 1934 tarihli anlaşmanın tatbiki dolayısıyla Türkiye Cumhuriyeti ile Sovyetik Sosyalist Cumhuriyetler İttihadı idhalâtına tatbik edilmeyecektir.

Madde — 10

İki banka işbu anlaşmanın tabii surette tatbikını temin için alınması muktazi tedbirler hakkında anlaşacaklardır.

Madde — 11

İşbu anlaşma imzası tarihinde meriyete girecek ve 1 kânunusani 1939 a kadar muteber olacaktır. Anlaşma üç aylık mütekaddim bir ihbarla feshedilmedikçe her seferinde kendiliğinden temdid suretile senelik devreler için yenilenecektir.

Ankarada, iki nüsha olarak, 8 birinci teşrin 1937 de tanzim edilmiştir.

N. Menemencioğlu *Horace Salkind*
Nebil Batı *F. Starozoum*

Liste : 1

Türk gümrük tarife numarası		Türk gümrük tarife numarası	
96	(Ada tavşanile tavşan derileri müstesna).	658	(Yalnız taş kırma makineleri tor-na, ince rende, dişli veya burgulu delik açma, kaba rende, delme ve kazıma makineleri, şahmerdan tokmakları « Les moutons sonnettes »; yuğurma makineleri; katranlama makineleri; hava taz-yıkı ile işleyen çekiç, delme, kesme makineleri).
284 D			
286			
348			
349			
371			
505			
517			
520		661	
523		666/1	
524 A, 1, 2		667B, E	
A, 3	(Tomar halinde olanlar müstesna)	669 A	
529 A, B, C, [*]	(14 santimetreden aşağı olmayan ve azamî 6 milimetre kalınlıkta olan borular müstesna)	679	
		695 B, C, D	
		698	
529 B	(Dahilî kutru 9,5 (dahil) den 76,25 milimetreye kadar olan ve rabt veya bir halita ile tılâ edilerek kaynatılmış borular müs-tesna)	706	
		707	
		710	
		711 D, E, F, V, 3	
		718 D	
538		725 E	
598		729 D	
606		747	
618		754 1, 1, G J	
620		756 D	
621		757 B	
623 B.		763	
624		766	
626		773	
627		774	
648		775	
649		782	
651		789	
652		792 A B	
653 A, B		848	
		853 A	

[*] *Dahilî kutru*

Liste : 2

Türk gümrük tarife numarası	Senelik kontenjanlar
42	2 ton
95	75.00 Türk lirası
377 E 1, 3, 4	15 ton
377 E 2	5 »
378 C 2, 3	50 »
378 D 2, 3	40 »
378 D I, 4	30 »
378 E	50 »
379 I B 2	5 »
379 I B 3	20 »
379 I B 4	30 »
379 I C 1, 3, 4	700 »
379 I C 2	30 »
379 I D 1, 3, 4	600 »
379 I D 2	20 »
379 I E	90 »
379/II B 3	150 »
379/II B 4	250 »
379/II C 2, 3	70 »
379/II C 4	100 »
379/III B	400 »
379/III C.	1 250 »
379/III D	1 500 »
379/III E	550 »
400	1 »
502	(Yalnız şark vilâyetleri gümrükle- rinden idhal edilecek)
529 A	(Dahilî kutru 14 Cm. den aşağı ve kalınlığı azamî 6 mm. olan bo- rular)
529 B	(9,5 dan (dahil) 76,25 (dahil) mm. ye kadar dahilî kuturda olan ve rapt veya bir halita ile tıla edilerek kaynatılmış borular)
660	(Dikiş makinelerinin yedek par- çaları ve mihanikî aksamı)
378 C 2, 3	50 ton
378 D 2, 3	35 »
(42 T.	
379/IB 4	50 »
379/II B 3	150 »
379/II C 2, 3	30 »

Mense şahadetnamesi

Gönderen	Gönderilen
Ad:	Ad:
İkametgâh:	İkametgâh:
Sokak:	Sokak:
Emtianın nevi:	
Ambalaj tarzı:	
Marka, No. :	
Siklet	Gayrisafi Kg.
	Safi Kg.
Kıymet:	
Sevk yolu:	

Yukarıda gösterilen emtianın mense ve mevrıdli olduğu ve bu mense şahadetnamesinin Türkiye ile Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadı arasında 8 teşriniev-vel 1937 tarihli ticaret ve tediye anlaşması ahkâmına tevfiikan verildiği tasdik olunur.

(Bu nüsha, aslı nüsha numarasının aynini ihtiva edecek, gümrükler tarafından damgalanacak ve tediye yapılabacağı bankaya tevdi edilmek üzere müessese veya idhalâtçyaya iade edilecektir.

Mense şahadetnamesi

(İkinci nüsha)

Gönderen	Gönderilen
Ad:	Ad:
İkametgâh:	İkametgâh:
Sokak:	Sokak:
Emtianın nevi:	
Ambalaj tarzı:	
Marka, No. :	
Siklet	Safi Kg.
	Gayrisafi Kg.
Kıymet:	
Sevk yolu:	

Yukarıda gösterilen emtianın mense ve mevrıdli olduğu ve bu mense şahadetnamesinin Türkiye ile Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadı arasında 8 teşriniev-vel 1937 tarihli ticaret ve tediye anlaşması ahkâmına tevfiikan verildiği tasdik olunur.